

21/2000. (VIII. 31.) KöM rendelet

a Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület országos jelentőségű védett természeti területté történő átminősítéséről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. §-a (1) bekezdésének a) pontjában, valamint 85. §-ának b) pontjában kapott felhatalmazás alapján – az érdekeltekkel egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. § A Szolnok Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 169/1971. (VIII. 24.) VB számú határozatában védetté nyilvánított Tiszakürti Arborétum elnevezésű, Tiszakürt közigazgatási területéhez tartozó 25/1 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, 59,4 hektár kiterjedésű területet Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület elnevezéssel országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítom.

2. § A védetté nyilvánítás célja az arborétum idős növényállományának fenntartása, felújítása, a kutatási tevékenységek természetvédelmi feladatokkal összehangolt megvalósítása.

3. § A védett terület természetvédelmi kezeléssel járó feladatait a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Tiszakürti Arborétuma (mint költségvetési intézmény) látja el.

4. § (1)¹ Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2)² A Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési tervét e rendelet melléklete tartalmazza.

Melléklet a 21/2000. (VIII. 31.) KöM rendelethez³

A Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve

2005–2014

1. Természetvédelmi gyakorlati célkitűzések

- Őrizze meg az arborétum természeti, valamint épített és kultúrtörténeti értékeit.
- Szolgálja a dendrológiai gyűjtemény természettudományi szempontból értékes növényállományának megőrzését, fenntartását és fejlesztését.
- Biztosítsa az arborétum területének védelmét más célú igénybevételtől.
- Biztosítsa az élővilág természetközeli életfeltételeit, többek között a madarak háborítatlan fészkelését és táplálkozását.
- Biztosítson az arborétum természeti értékeinek fenntartását szolgáló szakmai és tudományos kutatásokhoz zavartalan feltételeket.
- A természetközeli és parkjellegű környezet megőrzésével tegye lehetővé a szabadban történő felüdülést, valamint ismeret- és élményszerzést.

2. Természetvédelmi stratégiák

- A több mint egy évszázados múltra visszatekintő arborétum park jellegének, térszerkezetének és fajösszetételének fejlesztése és megőrzése.
- Az őshonos vagy exóta fajokkal telepített állományrészek ökológiai állapotának megőrzése, illetve a természetes felújulás és telepítés feltételeinek biztosításával annak javítása. A homogén faállományok átalakítása és a növényzet diverzitásának növelése. A gyűjtemény jelleg fejlesztése.

¹ A 4. § eredeti szövegének jelölését a 18/2005. (VII. 25.) KvVM rendelet 1. §-a (1) bekezdésre változtatta.

² A 4. § (2) bekezdését a 18/2005. (VII. 25.) KvVM rendelet 1. §-a iktatta a szövegbe, egyidejűleg a § eredeti szövegének jelölését (1) bekezdésre változtatta.

³ A mellékletet a 18/2005. (VII. 25.) KvVM rendelet 2. §-a iktatta a szövegbe.

- Az arborétum tavan és a csatornákon a funkcionak és a természetvédelmi szempontoknak megfelelő vízállás kialakítása és fenntartása.
- A gyepterületek, tisztások fenntartása, integrálása az arborétumi környezetbe.
- Az arborétum törzsterületén az eredeti térformák, tisztások fenntartása és fejlesztése, az ezek rovására terjeszkedő cserjés állományrészek visszaszorítása.
- Az arborétum egyes részein erősen terjeszkedő agresszív fajok (alkörmös, selyemkóró, borostyán, mezei juhar stb.) visszaszorítása.
- A csemetekert fenntartása, fejlesztése.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A természetvédelmi kezelési módokra, korlátozásokra és tilalmakra vonatkozó előírásokat – a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 30/2001. (XII. 28.) KöM rendelet 2. § (2) bekezdés c) pontjában, illetve a mellékletének 7. pontjában meghatározottak szerint – a 3.1–3.5. fejezet tartalmazza.

3.1. Látogatás

A Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület szabadon látogatható. Egyes részterületeken a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Tiszakürti Arborétuma mint költségvetési intézmény (a továbbiakban: természetvédelmi kezelő), adott esetben (védett természeti érték megóvása érdekében) időszakos látogatási korlátozásokat vezethet be.

3.2. Terület- és földhasználat

- A területrészek jellegének, a területhasználat módjának megváltoztatása – ideértve a nyomvonalas létesítmények építését vagy más beépítést is – kizárólag a természetvédelmi kezeléssel összhangban és a természetvédelmi kezelő által meghatározott feltételek mellett lehetséges.
- Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag lerakása.
- A nemkívánatos növényzet irtása csak a természetvédelmi kezeléssel összhangban folytatható.
- A meglévő létesítmények kezelésével, fenntartásával összefüggő tevékenységek – a természetvédelmi célokkal összhangban – korlátozás nélkül folytathatók.

3.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

Az arborétumban elhelyezett műalkotások (faszobrok stb.) fenntartásáról a természetvédelmi kezelő gondoskodik.

3.4. Gyep jellegű területek

- Az arborétum törzsterületén a füves részeket évente többször kell kaszálni, és szükség szerint öntözni vagy felülvetni.
- Az arborétum törzsterületén kívüli, a korábbi bővítések során csatolt területeken a füves tisztásokat és pásztaikat évente legalább egy alkalommal le kell kaszálni (a csapadék mennyiségének függvényében).
- Az arborétum területén a legeltetés tilos.
- A kaszálás rendjét évente a természetvédelmi kezelő határozza meg. Az érintett területeken a kaszálás nem kezdhető el az értékes növényfajok virágzási időszakában, csak terméséréskor, legkorábban június utolsó harmadában.
- Tilos a gyepterületek égetése.
- Gyepterületeken tilos növényvédő szerek alkalmazása.
- Gyepterületre műtrágya kijuttatása tilos.
- A gyepterületeken mechanikai talajmegtáplálás és talajlazítás csak kivételesen indokolt esetben, a természetvédelmi kezelő által meghatározott feltételek mellett lehetséges.

3.5. Erdő jellegű területek

- Az arborétum törzsterületén elpusztult és kivágott faegyedek helyén és egyéb ültetésre alkalmas helyeken a térségre jellemző őshonos fafajok változatait, illetve exotákat kell telepíteni. A fafajok megválasztásakor a fagynak, a téli töréskárnak, a nyári magas hőmérsékletnek, a napsugárzásnak és az aszálynak ellenálló fajokat kell előnyben részesíteni.
- A biológiai korhatárt elérő gombásodó, száradó, beteg és balesetveszélyes faegyedek eltávolítását lehetőség szerint a vegetációs időszakon kívül kell elvégezni.
- A fiatal dajkaerdőkben azok korától és fejlettségétől függően el kell végezni a sűrű, homogén állományok gyérítését.

- Az arborétum törzsterületén az idős, sérült vagy beteg, gombakárosított faegyedek károsodott részeit el kell távolítani. El kell végezni a száraz, korhadó és balesetveszélyes ágak levágását, sebkezelését, ápolását.
- A homogén állományokban az előző pontban felsorolt okok miatt eltávolított faegyedek helyén a pótlást részben őshonos fafajokkal, részben exóták kiültetésével kell elvégezni a klímának és termőhelynek megfelelő, valamint a téli és nyári szélsőséges időjárásnak is ellenálló fajok előnyben részesítésével. A gyűjtemény jelleg fokozásánál a tájra és a Kárpát-medencére jellemző lombos fafajok közül további *Acer*, *Sobrus*, *Fraxinus*, *Ulmus*, *Tilia* és *Quercus* nemzetségbeli fajok, illetve változatok telepítése szükséges.
- A fás területek kezelésével kapcsolatos munkálatok (gyérités, szálalás stb.) kizárólag szeptember 1. és március 30. között végezhetők.
- A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló értékes lágyszárú növények minél nagyobb fokú kíméletével kell elvégezni.

3.6. Vizes élőhelyek

A vizeken (csatorna, arborétumi tó) tilos a horgászat és a halászat. A mélyebben fekvő gyepterületeken esetlegesen (belvizes évek) megjelenő nádas-gyékényes foltok égetése tilos.